לעילוי נשמת
בניהו יעקובי בן יובל ואירית
נלב"ע ח"י תמוז ערב שבת קודש פרשת פינחס תנצב"ה

מעיין גניי"ם

בשם ה' נעשה ונצליח
גליון מס' 38
פרשת חיי שרה

פרד"ס התורה בפרשת השבוע בעריכת הרב נעם יעקבי שליט"א

להקדשות ותרומות ולקבלת העלון במייל: n0506933962@gmail.com פל: 0506933962

מערת המכפלה

יש להתבונן בענין מערת המכפלה דמאחר שהיתה ראויה ומזומנת לאברהם מימות עולם, ובזוה"ק לית מלה מתגליא אלא למרה, למה לא באה לידו בנקל כמו כל קנינו ורכושו, ומפורש במדרש (פ' מטות) בפסוק כי אלקים שופט זה ישפיל וזה ירים מה הקדוש ברוך הוא עושה נוטל נכסים מזה ונותן לזה וכן חנה אומרת ה' מוריש ומעשיר וכו', וכאן הי' הדבר כ"כ קשה והוצרך לאמצעות בני חת ובקשות והשתחויות, ולמה לא באה לידו בפשיטות כמנהגו של עולם היד ה' תקצר לעשות לעפרון עני עד שיצטרך למכור נחלותיו ואברהם יקנה אותם כמ"ש זה ישפיל וזה ירים כנ"ל:

ונראה דהנה לכאורה יש להקשות עוד יותר, איך היה מותר לאברהם להתאוות למערה אחר שלא באה לידו מאת ה' ממילא, ולא עוד אלא שהרבה רעים והפציר למוכרה לו, דזה אסור מדינא, והם לאוי דלא תחמוד ולא תתאוה כמ"ש הרמב"ם (בפ"א מה' גזילה ואבידה הלכה י') כל המתאוה ביתו וכו' של חבירו וכן כל כיוצא בהן משאר דברים שאפשר לו לקנותן ממנו כיון שחשב בלבו היאך יקנה דבר זה ונפתה בלבו בדבר עבר בל"ת שנאמר לא תתאוה ואין תאוה אלא בלב בלבד, ובהלכה ט' שם כל החומד עבדו או אמתו או ביתו וכליו של חבירו או כל דבר שאפשר לו שיקנהו ממנו והכביד עליו ברעים והפציר בו עד שלקחו ממנו אעפ"י שנתן לו דמים ה"ז עובר בל"ת שנאמר לא תחמוד, ובספר החינוך שגם ב"נ מוזהר עלי' מפני שהוא ענף גזל. וא"כ מי התיר לאברהם לעשות ככה. ולא עוד אלא שהכתוב משבח את שרה דבמדר"ת זממה שדה ותקחהו זממה ונטלה שדה המכפלה ושם נקברה, והרי היתה עוברת ח"ו על לא תתאוה:

ונראה דהנה בזוה"ק שעפרון לא ידע מה דבגוה ולא הוי חמי אלא חשוכא ועל דא זבין לה, ובודאי שלא ידע מקבורת אדה"ר שמה מה גם שיש שם פתח לג"ע ושהנשמות הנכנסות לג"ע עוברות דרך שם כבזוה"ק, ואיתא בזוה"ק אי עפרון הוי חמי במערתא מה דהוה חמי אברהם בה לא יזבין לה לעלמין. וכבר הגדנו שענין פתח ג"ע, היינו שהיא ממוצעת בין כלל א"י לג"ע, שזה כל ענין פתח ממוצע בין פנים לבין החוץ, וכענין אמרם ז"ל (שבת ו' א) אסקופה משמשת שתי רשויות וכו', וי"ל שעל שמה נקרא כל העיר חברון מלשון חיבור המחבר את א"י לג"ע. ולפי זה מובן שבודאי כל הכוחות החיצונים היו מתאמצים לקבוע שם מושבם להפריע את החיבור הזה, וכענין להט החרב המתהפכת ששוכנת מקדם לג"ע, וכענין שכתוב לפתח חטאת רובץ, והיינו טעמא שעפרון ראה שם רק חושך ואפלה שהוא תולדות הכוחות החיצונים, וכענין שכתוב (ישעי' ס') כי הנה החושך יכסה ארץ. אך כשנכנס אברהם שמה שהוא היה אורו של עולם, ובמדרש (שלהי פרשה ל') הציץ אוהבו והתחיל מאיר עליו דרך החלון וכו' בוא והאיר לפני וכו' ברחו משם לשעתו, וכענין שכתוב (תהלים ק"ד) תזרח השמש יאספון וגו' וכאשר נסתלק החושך ראה אברהם מה שראה, וע"כ היתה לעפרון חושך ואפלה ולאברהם מאירה. ולפי"ז באם הי' עפרון בא למוכרה לאברהם במנהגו של עולם היו כוחות החיצונים, שאיוו למושב להם שמה, מכניסין בלב עפרון שלא ימכרנה לעולם, באשר יודעים כאשר תבוא ליד אברהם בהכרח יסתלקו משם סילוק עולמית, מכ"ש ממה שהסתלקו כאשר בא שמה אברהם בדרך מקרה כשעוד לא היתה ברשותו, וע"כ היו כל הכוחות החיצונים מתאמצים בכל כוחם לפעול על לב עפרון שלא ימכרנה לאברהם. וידוע שיש בכוח החיצונים לתקוף בכח את האיש שיש להם שליטה עליו לעשות כרצונם, וכמו שהגדנו כבר בהא דאמר אדה"ר אכלתי ואוכל עוד אף שהי' חסיד גדול, אלא מחמת שהרגיש שאין בכוחו להתגבר על הכוחות החיצונים שהשיגו שליטה עליו ונשתאבו בו מחמת חטאו ותוקפים אותו בכח, ומה גם לאיש כעפרון שהי' כולו מהם, וע"כ לא באה מערת המכפלה לידי אברהם בנקל בכלל כל רכושו כמנהגו של עולם.

אך הש"י אשר לו נתכנו עלילות והוא מסיבות מהפך שהגיע לידו באופן זה, והיינו דהנה משנה שלימה שנינו בפרק אלו מציאות (ב"מ כ"ה א) מצא בגל או בכותל ישן הרי הוא שלו, תנא מפני שיכול לומר של אמוריים הם, וברמב"ם (פט"ז מהל' גזילה ואבידה הלכה ח') והואיל וחצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו למה לא יקנה בעל החצר זה את המטמון שבתוך הכותל הישן וכו' מפני שאינו ידוע לו ולא לאחרים וכו' והוא אבוד ממנו ומכל אדם לפיכך הוא של מוצאו, ובמרדכי שם דכיון דאין דבר ההווה כשאר המציאות שפעמים הווים לבוא לא זכו [הבעלים הראשונים] בו, כי כשקנאו לא העלה על לב לקנות המטמון, ומסיק הדין באחד שקנה בדיל מהנכרי ומכרו לישראל ונמצא בתוכו כסף הרי הוא של ישראל השני שלא קנה אותו ישראל הראשון הואיל ולא ידע בו, עיין שם. והנה מערת המכפלה שהי' בה מטמון רוחני זה, היינו קבורת אדה"ר ופתח ג"ע, שלא הי' נודע לשום אדם ואינו רגיל להמצא, לא זכה בו עפרון כלל, וגשמיות המערה היתה טפלה למטמון היקר הזה. ומצד הסברא י"ל דמאחר שלא זכה בעיקר לא זכה בטפל, וכמו שמצינו לגבי הוצאת שבת דהיכי דפטור על העיקר פטור על הכלי שטפל לו. ואפי' אי תימא שזכה בגשמיות המערה, מ"מ מאחר שזכה אברהם במטמון הרוחני שבה כבזוה"ק דלית מלה מתגליא אלא למרה, הרי שאברהם הי' בעלי', ושוב לא עדיף מחצר שאין בו דין חלוקה דיכולין לומר גוד או אגוד ואפי' עשיר לעני דאגוד איכא גוד ליכא, ואין זה בכלל לא תתאוה ולא תחמוד, מה גם כאן ששל אברהם הי' העיקר ולזה היתה כוונתו, ושל עפרון הי' הטפל ואין שייך בו חלוקה, א"כ באמת מותר הי' לאברהם, ואין בזה משום לא תתאוה ולא תחמוד. (שם משמואל)

המעלה האמיתית - מדות ולא מופתים!

"וירץ העבד לקראתה ויאמר הגמיאיני נא מעט מים מכדך" (כראשית כד, יז).

"וירץ העבד לקראתה", לפי שראה שעלו המים לקראתה (רש"י שם).

אליעזר מחפש אשה ליצחק אבינו.

הוא ניגש לרבקה בגלל שראה שהמים עלו לקראתה.

אשה שסדרי בראשית משתנים על ידה, זה סימן שהיא אשה "גדולה".

וא"כ מדוע הוא עורך לה מבחן, האין זה מספיק שהמים עולים לקראתה?

האם אין במים שעלו לקראתה עדות שהיא האשה הראויה ליצחק?

המים עלו לקראתה, זה נס ומופת - סימן שהיא אשה גדולה. אבל זה עדיין לא מספיק להיות אשה של יצחק אבינו.

מה חסר?

בדיקה של מדות טובות!

"מופתים" אינם כלום לעומת מדות טובות.

זו הבדיקה הנצרכת!

קיום שליחות - "תפילה"

"כי אם אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק" (בראשית כד, ד).

"אם לא אל בית אבי תלך ואל משפחתי, ולקחת אשה לבני" (בראשית כד, לח).

"והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה, ואמרה שתה וגם גמליך אשקה, אותה הוכחת לעבדך ליצחק, ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני" (בראשית כד, יד).

"אותה הוכחת", ראויה היא לו שתהא גומלת חסדים, וכדאי ליכנס בביתו... ובה אדע. לשון תחינה... כי עשית חסד. אם תהיה ממשפחתו והוגנת לו, אדע כי עשית חסד. (רש"י כד, יד).

אברהם אבינו שלח את אליעזר שיחפש אשה לבנו יצחק, והתנה עמו שהאשה תהיה מארצו וממולדתו, ממשפחתו ומבית אביו של אברהם אבינו.

אולם אליעזר, אינו הולך למשפחתו של אברהם אבינו, אלא הוא הולך לבאר, ונושא תפילה, שה' ימצא לו את האשה על־יד הבאר, הוא מחפש שם אשה בעלת מידות טובות ובעלת חסד.

והדברים תמוהים.

מדוע אליעזר אינו מבצע את עיקר השליחות, הרי השליחות היתה ללכת אל משפחתו ואל בית אביו.

וא"כ מדוע אליעזר הלך רק אל הבאר?

האם ידע אליעזר שאחת ממשפחת אברהם אבינו תגיע אל הבאר? ומנין לו שזו שתשקה אותו ואת גמליו תהיה דווקא ממשפחת אברהם אבינו, אולי תהיה זו אשה אחרת, ובכך לא ימלא את שליחותו?

והנה בתפילתו של אליעזר לה', מתפלל אליעזר שה' ימצא לו בת שתעמוד במבחן.

הוא מסיים את תפילתו: "אותה הוכחת לעבדך ליצחק". ופירש"י: "הוכחת. לשון ביררת". - "ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני". ופירש"י: "לשון תחינה". - "כי עשית חסד. אם תהיה ממשפחתו והוגנת לו אדע כי עשית חסד".

דברים מחודשים ראינו כאן.

במקום ללכת למשפחתו של אברהם אבינו, ולחפש בתוכה בעלת חסד, עומד אליעזר על־יד הבאר, מתפלל ומתחנן שה' יזמין את האשה ממשפחתו של אברהם אבינו אל הבאר.

האם כך מבצע הוא את השליחות?

רואים, שביצוע השליחות נעשית ע"י תפילה.

אם אברהם שולח להביא אשה ממשפחתו - הרי השליחות צריכה להתבצע רק ע"י תפילה.

בלא תפילה, אין הצלחה.

שליח העושה את שליחותו ללא תפילה. מעל בשליחותו.

(ברכת מאיר - הרב ברוך מידן)

השידוך שיצא לפועל בזכות כרטיס הזכרון

סיפר הרה"ג רבי גואל אלקריף שליט"א סיפור ששמע מפי הרב גלעדי שליט"א: מעשה במשפחה שנסעה בבין הזמנים לטיול בחרמון. אחד מבני המשפחה היה חובב גדול של תחום הצילום.

במצלמה יש כרטיס זכרון. הוא ניצל את כל הזכרון שבכרטיס: הוא צילם את היציאה של המשפחה מהדלת אח"כ צילם את הבנין. הוא צילם מאות תמונות בדרך, וגם בחרמון הוא נתן לאחיו הקטן לצלם אותו. האח הקטן לא שם לב ובטעות הפיל את כרטיס הזכרון לרצפה. הם חזרו לאוטו ונסעו מספר קילומטרים. הוא פותח את המצלמה כדי לראות את התמונות שצילם והשקיע בהן מאמץ רב, אך שוד ושבר: הוא הבחין שהכרטיס לא מונח בתוך המצלמה.

הוא התרגז מאד ורצה לפרוץ בצעקות על אחיו הקטן. אחותו הבחינה בכעס ואמרה לו: "אני רואה שאתה כועס, ובצדק. באמת אחינו הקטן עשה דבר שלא יעשה, אך את הנעשה אין להשיב, אני מציעה שנרד מהאוטו, תרגע ותתפלל לקב"ה.

הוא ירד מהאוטו וחשב: מה בחור ישיבה כמוני יכול לבקש? הוא החליט לבקש על אחותו בת העשרים וחמש שתמצא את זיווגה.

הוא עלה לאוטו והם המשיכו את הנסיעה לבני ברק. לאחר יומיים האבא מקבל טלפון - בחור מישיבת מיר טייל בחרמון והוא מצא את כרטיס הזכרון, הוא הכניס את הכרטיס למצלמה שלו כדי לנסות להשיב את האבידה. בתוך כל התמונות היה צילום של הבנין שלהם ושל הדלת שלהם עם שם המשפחה וגם בכניסה לבנין היה שלט עם שם הרחוב.

הוא חיפש בספר הטלפונים ולבסוף מצא את הטלפון של המשפחה. הוא התקשר ושאל את האבא האם אבד להם כרטיס זכרון. האבא השיב בחיוב. הבחור אמר שהוא נמצא בישיבת מיר. הם קבעו שהאבא יגיע לישיבת מיר כדי לקחת את הכרטיס. האבא הגיע לישיבת מיר נפגש עם הבחור, דיבר איתו והתפעל מאד מהבחור הוא התרשם ממנו כבן עליה, בעל מידות טובות ואצילות נפש.

האב פנה לבחור ואמר: "יש לי הצעה לא מקובלת. התרשמתי ממך עמוקות. יש לי בת מיוחדת. אולי כל הסיפור הזה קרה כדי שתפגשו?" הבחור לא התנגד. הם נפגשו ולאחר מספר פגישות שברו צלחת.

אמר הרב אלקריף: "הבחור עבר על מאות תמונות כדי לאתר את המשפחה. יתכן שאם הוא לא היה משקיע מאמץ כדי לעבור על מאות התמונות והיה חושב לעצמו אין לי כח להסתכל בכל כך הרבה תמונות זה בזבוז זמן אז הוא היה יכול להפסיד את השידוך שלו, אך התאמץ במצוה ועשה ככל יכולתו כדי לקיים מצות השבת אבידה. בחור הישיבה התאמץ כדי לזכות במצוה, בעל המצלמה התאמץ לא לכעוס, הבחורה השתדלה לשכנע את אחיה שלא יכעס, האבא גם הוא התאמץ ולבסוף הקב"ה צירף את כל ההשתדלויות האלה והשידוך יצא לפועל.

(אמונה שלמה - הרב צבי נקר)

סגולות לשידוכים (מתוך "שיח השידוך" עפ"י הגר"ח קניבסקי זצ"ל)

א. שאלה: מה היא הסגולה הבדוקה והמנוסה עבור מציאת שידוך?

תשובה: יקיים מצות שלוח הקן כדאיתא במדרש.

ב. שאלה: האם יש סגולה במה שהאבא מקיים שלוח הקן בכדי שבנו או בתו יזכו לזיווג?

תשובה: לא נזכר שהאבא יקיים קבורם.

ג. שאלה: איתא במדרש תנחומא (פרשת כי תצא) ובילקוט שמעוני (רמז תתקכ"ה): "למדנו מצוה גוררת מצוה, שנאמר כי יקרא קן צפור שלח תשלח, מה כתיב אחריו וכו', ותזכה לאשה ולבנים". מבואר להדיא שקיום מצות שלוח הקן מסוגל למציאת זיווג. האם סגולה זו אמורה גם לבת, שתמצא זיווג בזכות קיום מצוה זו?

תשובה: כן.

ד. שאלה: כידוע יש בזמננו הרבה בחורים ובחורות שעדיין לא זכו למצוא זיווגם ל"ע. האם יש לכת"ר שליט"א עצה עבורם?

תשובה: יכוונו השומעים בשעת ברכת כהנים שזיווגם יבא במהרה.

ה. שאלה: מי שקיים שלוח הקן, ושילם שכר סופרים, ועדיין לא מצא זיווגו, האם יש דבר נוסף שיכול לעשות בכדי למצוא זיווגו?

תשובה: יבדוק מזוזות ביתו, וישתדל לעזור ליתום להתחתן.